

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

156. An qui prius emisit votum Castitatis, aut Religiones, & postea
fœminam defloravit, fide data contrahendi cum ea, teneatur eam in
vxorem ducere, vel votum adimplere? Et an in prædicto casu iste ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

& proinde lex Trident. videtur respicere ad legem civilem, & secundum illam intelligenda; atqui *lex vincit, C. de raptu*. Non videtur intelligi de raptu per sceminam facto.

Quid ego sentiam dicam breuiter: Prima opinio videtur mihi satis probabilis, sed quia secunda est magis communis inter Doctores, videtur mihi probabilior, & illi adharere.

3. Sed hic obiter quaero, An raptus irritet etiam sponsalia; & affirmatiue respondet Cornejo in 3. part. D. Thoma, tract. 6. de impedim. matrim. dub. 38. qu. 4. Nec obstat dicere, quod decretum irritans matrimonium clandestinum, non extenditur ad sponsalia, vt dictum est, ergo nec decretum irritans Matrimonium cum raptu. Respondet, nego consequentiam, quia respectu raptus nihil eadem ratio in Matrimonio, & sponsalibus, scilicet defectus talis libertatis, secus vero in contractu clandestino, vt diximus agendo de sponsalibus.

4. Nora hic etiam, quod raptus, puella consentiente, parentibus tamen iniuritis, non dirimit Matrimonium. Ita probabiliter docet Cornejo *vbi supra*, quast. 3, & alij, quos citat, & sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 2. quast. 3. quia quamuis iste sit verus raptus ratione iniuriae, quae parentibus irrogatur, quam puella remittere non potest; tamen, quia finis Concilij est cauere, ne puella metu consentiat, qui in hoc casu cessat, idem Matrimonium erit validum, quamuis contrahatur tempore, quo est in potestate raptoris. Et confirmatur; quia consensus Parentum non requiritur ad valorem Matrimonij, nec Concilium petit; quod parentibus restituatur, aut eorum consensus expectetur, sed solum, quod in loco tuto ponatur, vt plane libera maneant. Et ita hanc sententiam tenet etiam Martinus de San Joseph in *Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 40. de matrim. n. 6.* & Caspensis in *Curs. Theol. tom. 2. tract. 26. disp. 9. sect. 14. num. 75.*

RESOL. CLIV.

An si deprehensus in stupro offerat matrimonium, ne prodatur iustitia, non obstante tali metu, teneatur illud matrimonium in conscientia adimplere?

Et quid, si metu mortis à Patre, vel consanguineis inferende matrimonium offerat?

Et quid est, si deprehensus in adulterio metu mortis offerat matrimonium cum aliqua consanguinea mariti?

Et notatur, si aliquis minister iustitiae cum, quem iuste ad mortem, vel aliam poenam grauem, danare debuerat, impunitate oblata, inuitet, vt eius filiam ducat in uxorem, tale matrimonium non valere, secus autem si illi, qui capite plecendus ob homicidium probatum legitime, promittatur impunitas, si ducat filiam, vel uxorem occisi. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 227. alias 228.

Sup. hoc supra ex Ref. 139. lege doctrinam §. 1. & in tom. 3. tit. 1. Ref. 91. prope finem, à vers. Tertia, si videt.

§. 1. **H**ic casus olim accidit, & de illo interrogatio de matr. lib. 4. ap. 19. n. 10. vbi sic asserit: Si deprehensus in stupro offerat consanguineis matrimonium cum illa, vel in adulterio deprehensus, offerat matrimonium cum aliqua consanguinea mariti, non valet, dummodo id faciat metu mortis inferendae à consanguineis, vel à viro. Is enim metus esset illatus iniuste, cum non possint iuste occidere, sed tantum comprehendere, & iudici prodere. Valet autem in eo casu matrimonium huiusmodi, quia offertur, vel exigitur in premium ne prodatur, vel accusetur, quod iuste facere poterant, quia ibi potissima est iniuria consanguineorum, vel mariti; & eo tendere debet iudicis sententia, vt iniuria compensetur. Quare si sine sententia cō-

Tom. 1. 1.

pensationem offert, quam Lessius iudicat sufficientem, nihil agitur contra bonos mores. In quo vides latum esse discrimen inter hunc casum, & eos de quibus agitur in *l. in morem, & in l. isti quidem ff. de eo quod metu causa*. Hæc Pontius, ex quibus in casu occurrenti videbit Confessarius, an matrimonium oblatum fuerit metu mortis inferendae, vel ne proderetur iustitiae. In primo casu respondebit matrimonium esse nullum, secus autem in secundo casu, quia in primo casu metus inuitetur iniuste non autem in secundo. Et hæc valde notentur, quia sæpius in praxi solent accidere.

2. Notandum est tamen hic obiter, quod si aliquis minister iustitiae, cum quem iuste ad mortem, vel aliam poenam grauem damnare debuerat, impunitate oblata inuitet, vt eius filiam ducat in uxorem, tale matrimonium non valere. Et ratio patet ex dictis, quia ille re vera in tali casu infert metum iniuste, abutiturque potestate, cum non fiat vlla delicti compensatio, ratione cuius metus iuste possit inferri. Et ita docet Rebellus part. 2. quast. 11. sect. 2. n. 14. & 15. Pontius de matrim. lib. 4. cap. 19. n. 13. licet contrariam sententiam doceant Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 4. disp. 12. num. 10. & Coninch de Sacram. disp. 28. dub. 1. concl. 3. n. 10. Secus autem dicendum est, si illi, qui capite plecendus est ob homicidium probatum legitime, promittatur impunitas, si ducat filiam, vel uxorem occisi; nam in tali casu adest compensatio iuste facta per Iudicem. Idem dicendum est, si Iudex deprehensus in homicidio, vel alio crimine, propter quod iuste possit occidere, mineret mortem, & petat tantum intendat pro crimine supplicium sumere, tu vero vt mortem euadas, sponte eandem sceminam poscas in uxorem, quamuis scias, non aliter condonandam esse poenam, matrimonium valet. Et hæc omnia docet Pontius loco citato.

Sup. hoc in Ref. 1. not. præteritæ §. 2. ante medium. à vers. Vnde.

RESOL. CLV.

An qui post votum Religionis, vel Castitatis corrupit feminam sub pacto coniugij, teneatur illam ducere?

Et an in dicto casu teneatur talis contrahere, sed ante consummationem debeat ad religionem transire? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 202. alias 203.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent Doctores, nempe quod si quis post votum Religionis, aut castitatis virginem corrupit sub spe & pacto coniugij, vel aliam sceminam honestæ famæ, tenetur illam ducere, & consummare, nisi ea gratis remittat obligationem, aut alia via illi satisfactione præstita, liberet consentiat. Et ita inter multos docet Vasquez *opusc. de restit. cap. 3. §. 2. dub. 6. num. 20.* & Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 45. num. 3.

Sup. hoc in duab. seqq. Ref. & supra in Resol. 28. §. Sed quid, post mediu.

2. Notandum est tamen, vt bene aduertit, & docet Basilius Pontius de matrim. lib. 6. cap. 12. n. 9. quod probabile est, si talis tenebatur voto Religionis, teneri quidem contrahere, sed ante consummationem debere ad Religionem transire. Ratio probabilitatis hæc est, quia potest commodè vtrique obligationi satisfacere iustitiae, contrahendo: sic enim relasceat damnum illatum illa deceptione. Voto autem, transendo ad Religionem. Cum ergo commodè possit vtrique satisfieri, non est cur dicamus, obligationem voti Religionis aut cessare, aut differri. Ita Pontius.

Sup. hac eoa summatione in Ref. 1. not. præteritæ; ad lin. 5.

RESOL. CLVI.

An qui prius emisit votum Castitatis, aut Religionis, & postea faminam destorauit, sive data contrahendæ

N n 2

cum ea, teneatur eam in uxorem ducere, vel votum adimplere?

Et an in predicto casu iste teneatur contrahere, sed ante consummationem debeat ad Religionem transire? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 38.

Quæ hic est
Rel. anteceden-
s, & in
aliis eius
primæ an-
not.

§. 1. **E**go ipse in 3. part. tr. 4. ref. 203. adduxi circa præsentem dubitationem opinionem Sanchez, afferentis teneri eam ducere; adduxi etiam opinionem Pontij aientis, quod si talis tenebatur voto Religionis, teneri quidem contrahere, sed ante consummationem debere ad Religionem transire. Et licet hæc opiniones sint probabiles, nunc verò aliam non minus probabilem adducam; nempe huiusmodi hominem non posse licitè matrimonium contrahere, sed debere ad Religionem confugere, aut castitatem servare. Et ita docet Petrus Ochagavia de Sacri. tract. 1. de matr. quest. 18. n. 12. quia posterior obligatio non potest derogare priori, quando sunt eiusdem generis; vt si ego promitto Petro prius meum pallium, & postea illud Francisco etiam promitto, etiam si Franciscus aliquid pecunie mihi dederit pro tali spe, pallium nihilominus debetur Petro, & non Francisco. Sed vouens promissit Deo corpus suum, ergo licet postea illud permittat femine, sub eaque spe corpus eius in copulam acceperit, priorem promissionem præualere necessum est. Secundò probatur, quia iste non tenetur ducere uxorem ratione promissionis, quia hæc nulla est, cum sit illicita, & contra votum, neque etiam ratione damni illati, quia hoc damnum potest resarciri media pecunia, quæ sua est, & non medio corpore, quod suum quodammodo non est, sed Deo debitum per votum. Et hæc omnia docet Ochagavia loc. cit. Vnde cum omnes supradictæ opiniones, vt dixi, sint satis probabiles, in casu occurrenti eligat quis quam maluerit.

RESOL. CLVII.

An qui prius votum Religionis, aut Castitatis emisit, virginem deflorauit cum promissione matrimony, teneatur ad matrimonium, vel potius ad votum? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 279. alias 180.

Sup. hoc in
duabus præ-
cedentibus
Ref. & supra
in Refol. 28.
5. Sed quid,
post mediū.

§. 1. **R**espondent communiter, quod non obstantè voto tenetur ad contrahendum matrimonium, si puella votum promittentis ignorauit, quia ingressus religionis iam factus est ei illicitus, non enim potest ingredi, nisi grauem iniuriam irrogando puellæ. Ergo, &c. Deinde iustitiæ vinculum fortius est, quàm charitatis, sed ob charitatis vinculum superueniens non potest quis ingredi religionem, vt ratione parentum indigentia. Ergo à fortiori propter vinculum iustitiæ, quale est hoc de quo loquimur. Et ideo hanc sententiam tenet Lessius lib. 2. cap. 10. dub. 4. num. 32. Reginaldus tom. 2. lib. 31. cap. 36. n. 2. 58. Coninch de Sacri. disp. 23. dub. 3. concl. 6. n. 24. Vasquez opusc. de reslit. cap. 3. §. 2. dub. 6. n. 16. & seq. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 45. n. 3. Gutierrez de matrim. cap. 25. n. 7. & alij. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contrariam etiam esse probabilem concedit ipse Sanchez, & Gutierrez ubi supra, & ego talem esse existimo, quia in tali casu deflorans virginem, non tenetur ratione promissionis, quia nulla fuit, tanquam promissio rei illicitæ contra votum; neque etiam ratione damni, si quis violans virginem nuptiis non promissis non tenetur eam ducere, sed aliter satisfacere. Sed idem est non adesse promissionem, vel esse nullam, vt est in casu nostro. Ergo, &c.

3. Nec obstat dicere hæc promittentem ratione damni puellam defloratam ducere, vt tenuit pondro, quod in eo casu tenebatur vere promittens, in nostro autem non poterat obtinere votum, & hæc hanc sententiam tenet Nauarrus, & Rodriguez quos citat, & sequitur nouissimè Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. part. 1. cap. 2. n. 5. Cum enim (sic ille) per votum prius Deo ius acquisitum sit, non potest vouens illud propria libertate tollere, minorem cum altero obligationem contrahendo, aut datum voto contrarium suscipiendo.

4. Ad argumenta verò contrariæ sententiæ potest quis respondere, quod parum vigentium in primò sumitur apertè quod probandum est, scilicet talem plus obligari illi femine, quàm Deo per votum. Ad secundum respondet Suarez lib. 4. de vot. cap. 3. negando iustitiam fortius obligare, quàm votum; grauius enim peccat, quam qui in eadem materia violat iustitiam. Igitur dicendum est vtriusque sententiæ ex supradictis satis probabilem esse, videlicet si quis habens votum Religionis, deflorat virginem cum promissione coniugij, potest vel tale matrimonium contrahere, vel Religionem ingredi.

RESOL. CLVIII.

An qui post votum Castitatis contraxit matrimonium, teneatur ante consummationem ingredi Religionem, quando id est necessarium ad seruandum votum, semper quando alter coniux non vult Castitatem seruare. Idem dicendum est, si votum Castitatis emittitur post matrimonium ratum.

Restant etiam nonnulla circa votum suscipiendi Ordinis sacros, in quibus inuoluitur votum Castitatis, & circa votum ingrediendi Religionem, & circa votum non contrahendi matrimonium, si post prædicta quis contraxit, quid est faciendum explanatur. Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 40.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet D. Thomas, Scotus, & alij, quos affert Coninch de Sacrament. disp. 34. dub. 5. n. 74. quia ille tenetur in quantum potest seruare votum castitatis: Sed iam non est aliud medium præter ingressum Religionis, & in eis angustias, vt nullum iam aliud medium sit præter ingressum religionis, ipsæmet sua voluntate se includit, ergo tenetur hoc medio vti, ne cogatur ab altero coningere debitum reddere, atque adeo non tenetur integram castitatem.

Verùm mihi negatiua sententia magis placet, quàm tuetur Petrus de matr. disp. 61. sect. 3. n. 1. Dicit illas de Sacram. tom. 3. tract. 10. disp. 9. dub. 10. num. 112. Sanchez, Pontius, Harradus, & alij penes ipsos.

2. Dico igitur, prædictum coniugem voto castitatis ligatum ante contractum matrimonium non teneri ante consummationem ingredi religionem ad illud votum implendum, sed posse matrimonium consummare, non exigendo, sed reddendo. Probo id primò, quia iste non vult seruare castitatem, ergo non est ad id cogendus, vt possit seruare castitatem; quia vt huius voto satisfaciatur, non tenetur suscipere medium tam arduum, ac difficultius et ipsa quam vult. Sicut si quis habitans Romæ uouisset peregrinationem ad Virginem Laurentianam, si postea transferret domicilium ante impletionem voti ad Iudias, tamen si peccaret, tamen hoc factò non obligaretur voto, quia contrarium esset nimis durum, ac moraliter impossibile.

3. Secundò, nemo tenetur rem inferioris ordinis